

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(ISAM)
6/72

Sectie : L 2

Nr. : L2/0964/G-72

's-Gravenhage, 5 juli 197

INLICHTINGENSAMENVATTING
 (ISAM 6/72)

	<u>Aantal</u> <u>blz. :</u>	<u>Cl.</u>
I - CURRENT INTELLIGENCE.	16	[REDACTED]
II - ONTWIKKELING VAN DE DEFENSIEUITGAVEN VAN DE NATO-LANDEN EN DE LANDEN VAN HET PAKT VAN WARSCHAU.	24	[REDACTED]
III - TECHNISCHE ONTWIKKELINGEN IN WARSCHAU PAKT ELEKTRONISCHE SYSTEMEN.	8	[REDACTED]
IV - DE INTERNE POLITIEKE SITUATIE VAN ROEMENIE.	8	ONC
V - DE ANTONOW AN26 "CURL".	8	[REDACTED]
VI - MAANDOVERZICHT ANTI-DEFENSIE ACTIVITEITEN - PERIODE: JUNI 1972.	2	[REDACTED]

De ISAM is een nationaal inlichtingendocument, dat dienovereenkomstig dient te worden beveiligd.

De inhoud mag niet:

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. met buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gecopiëerd,

dan nadat daartoe vooraf toestemming is verleend door het Hoofd van de Luchtmacht Inlichtingendienst.

VERZENDLIJST

behorende bij

INLICHTINGENSAMENVATTING NR. 6/72

Aan:

	<u>Ex.</u>
Chef Staf (Luchtmacht) v.d. Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht	1
Plv. Secretaris-Generaal KLu	2
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	3
BDL - PLV CLS - SOUS CHEF - DMLu - ADM	4
Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland	5
C- CLV t.a.v. HBI	6
C- Vlb Soesterberg	7
C- Vlb Leeuwarden	8
C- Vlb Deelen	9
C- NS Den Helder	10
C- 1e GGW	11
C- 2e GGW	12
C- 3e GGW	13
C- 4e GGW	14
C- 5e GGW	15
C- GTM	16
C- CRC/SOC	17
C- MVV Groep	18
C- CTL t.a.v. HBI	19
C- Vlb Volkel	20
C- Vlb Eindhoven	21
C- Vlb Twenthe.	22
C- CLO t.a.v. HBI	23
C- Vlb Gilze Rijen	24
C- CDML t.a.v. COVO	25+26
Directeur Luchtmachtstafschool	27
Hoofd MARID	28
Hoofd Afd. Inl. & Veiligheid/HKKL	29+30
LUMAT	31
LUMAT	32
LUMAT	33
LUMAT	34
Hoofd Sectie L1, L4, L5 (ter circulatie)	35
Hoofd Sectie L3	36
Lt.Kol. (HQ 2ATAF)	37
 <u>INTERN AAN:</u>	
HL2	
HL2a1 t.b.v. L2/Bibl.	38+39
Reserve exemplaar	40
	41

-
- 1) ter info, daarna retour HL2a1
 - 2) met extra set foto's

IV - DE INTERNE POLITIEKE SITUATIE VAN ROEMENIE

1. In wat een van de meest ingrijpende reorganisaties van Roemeense partijleiding sedert jaren lijkt te zijn heeft een voltallige zitting van het CC op 18 april 1972 een groot aantal wijzigingen gebracht in het centrale partij- en regeringsapparaat. De schuivingen die een vervolg zijn op de reeds langere tijd plaatsvindende mutaties in het Secretariaat van het CC en in hoofdzaak politiek-ideologische en veiligheidssectoren gelden, laten voorspellen dat de economische sector min of meer ongemoeid, ook al lijken de huidige spanningen juist door de economische situatie te worden veroorzaakt. In tegenstelling tot het Executief Comité waarin in hoofdzaak belangrijke problemen van het politiek, economisch en maatschappelijk leven worden behandeld, de orde komen behandelt het Secretariaat urgente uitstaande kwesties. Urgentie is er. Het CC heeft zelfs besloten voor de tweede helft juli (19 - 21 juli) een nationale partijconferentie te beleggen, welke in betekenis aan een buitengewoon partijcongres gelijk komt. Gewijd zal zijn aan wat in de versluiserende ideologische voertaal heet de "verbetering van de leiding en planning van de sociaal-economische activiteiten en de ontwikkeling van de socialistische democratie". Zoals Ceausescu op de voltallige zitting van het CC aangeduid, zal de conferentie verdere partij-organisatorische vraagstukken behandelen, waarbij nog meer personeelsmutaties in de top verwacht worden: partij-activisten. - aldus Ceausescu - zouden diezelfde staatsambten en staatsfunctionarissen partij-ambten moeten worden. Daar alle Oosteuropese partijen slechts in zeer beperkte mate informatie over interne partij-ontwikkelingen verschaffen en Roemenie in dit opzicht nog restrictiever pleegt te zijn, zal men ter verkrijging van althans enig inzicht in deze materie enkele grote lijnen van de interne Roemeense situatie moeten aangeven.

2. De wijzigingen in de Roemeense leiding zijn immers voorlopig nog voor meerdere uitleg vatbaar en geven nog weinig uitsluitend antwoord op de vraag wat er eigenlijk gaande is en waarom. Na zijn terugkeer uit Peking (juli 1971) was Ceausescu begonnen aan een grootscheepse

ideologische campagne

ideologische campagne, zijn mini-"Culturele revolutie" voor recht orde en discipline. Tijdens de plenaire zitting van het CC in november 1971 werd duidelijk dat de reden voor dit aanzetten van de duimschroeven te zoeken was in de economische situatie van het land en de politieke implicaties van dien. Ceausescu sprak terloops van sociale tegenstellingen die tot conflictsituaties zouden kunnen leiden als niet tijdig werd ingegrepen. De kern van de zaak was dat de leiding in een moeilijke economische situatie wederom industrialisatie pousseerde ten koste van de consumptie: het nieuwe vijfjarenplan (1971-1975) stelde voortzetting van een zuinig bestaan in het vooruitzicht en het industrialisatietempo werd nog opgevoerd, in strijd met wat Ceausescu in 1968 had beloofd, n.l. een gelijk groeitempo voor zware en lichte industrie. Over deze prioriteitenkwestie zijn de laatste jaren nogal eens meningsverschillen in de top gesignaleerd. Eind 1970 boekten de voorstanders van krachtige industrialisatie een grote overwinning en later kondigde Ceausescu aan dat de oorspronkelijk beoogde plandoeleinden geheel veranderd zouden worden. Kort daarna ondervond Roemenië de weerslag van de arbeidersopstand in Polen en gaf het bewind in Boekarest wat toe, maar later in het voorjaar 1971 viel de beslissing en bleken Ceausescu c.s. niet op een vèrgaande hervorming met alle risico's van dien aan te sturen, maar - precies zoals in de SU - wèl op versterking van het partijtoezicht. Achter de ideologische campagne stonden de mogelijkheden van een groeiende ontevredenheid van de massa van de bevolking, die nu zelfs als ontvankelijk voor "kleinburgerlijke invloeden" uit het "decadente Westen" werd voorgesteld, en dat alles gecombineerd met meningsverschillen in de top. Ceausescu had de moed om op de zwakke punten van de industrialisatie en de import-export relatie te wijzen en de plv. premier Verdet klaagde over de slechte kwaliteit van de industrieproducten. Het ontslag van de Minister van Woningbouw, Traian Ispas en van de plv. Burgemeester van Boekarest wegen "misbruiken" toonde dat corruptie en nalatigheid tot in de top waren doorgedrongen.

3. Als in navolging

3. Als in navolging van de SU zet het Roemeense bewind zich tussen de fundamentele tegenstelling dat het enerzijds een moderne economie wil opbouwen en anderzijds het partijtoezicht en het centralisme versterken. Na de instelling van een nieuw administratief systeem (1967) mag men twifelen aan de geschiktheid ervan. Belangrijke besluitvorming is toegewezen aan de eerste partijsecretarissen in 39 provincies, maar de bureaucratische vernieuwingen - door die bureaucratie toch al niet verwelkomd - hebben meer dan ooit verwaagde geschapen over de competentieverdelingen. Er is een centrale regering van veertig leden, maar de uiteindelijke beslissingen worden genomen door de partij-officials op provinciaal en centraal niveau. Daarboven staat een Economische Raad die rechtstreeks onder de Staatsraad ressorteert. Ijverig worden zondebokken gezocht in de elkaar beconcurrerende instanties, zonder dat daardoor de arbeiders nieuwe impulsen krijgen of de bedrijven meer bewegingsvrijheid. Men heeft wel beweerd dat het Roemeense type van "collectief werk en persoonlijke verantwoordelijkheid" in de praktijk betekent dat zowel iedereen als niemand verantwoordelijk is voor fouten en vergissingen.

4. In kwantitatieve termen mag - zo schreef "The Times" (4 1972) - de industriële ontwikkeling van Roemenië indrukwekkend heten. Het jaarlijks groeitempo bedroeg in de periode 1966-1970 gemiddeld 11,8%, terwijl de buitenlandse handel met 75% toenam. Snelle industrialisatie is echter zonder ernstige sociale, economische en politieke repercussies ondenkbaar. Bijna één derde van het nationale inkomen werd de laatste vijf jaar besteed aan kapitaalaccumulatie. Dit betekent, aldus "The Times", karig betaalde arbeiders en consumenten die niet aan hun trekken komen. Het betekent voorts dat er zo min mogelijk geïmporteerd wordt en allerlei goederen die de binnenlandse markt behoeft voor de export worden bestemd. De deviezen dienen uitsluitend voor het kopen van nog meer hoog ontwikkelde westerse kapitaalgoederen. Slechts verhoging van de export naar het Westen met de daaruit resulterende toeneming in de deviezeninkomsten kan Roemenië in staat stellen het proces van westerse kredietverlening te continueren zonder in aflossingsmoeilijkheden te geraken. Het lopende vijfjarenplan 1971-1975 handhaaft, zoals gezegd, een hoger groeitempo voor de zware industrie dan voor de consumenten-

sector. Voor

sector. Voor kapitaalaccumulatie bestemt het 31 à 32% van het nationaal inkomen (de Bondsrepubliek plm. 23%). Is de ideologische campagne die vorige zomer in Roemenië van start ging al geduid als een concessie aan de Russen, een navolging van het Chinese voorbeeld, een hernieuwing van traditionele Roemeense waarden of als een poging van Ceausescu om zijn land te beschermen tegen de verderfelijke invloed van de westerse jeugdcultuur, zekerniet in laatste instantie is zij de uitvloeisel van de industriële revolutie. Het doel is handhaving van de politieke controle. Het doel van het herscholingsprogramma dat het najaar van 1971 van start ging en waaraan bijna alle werknemers moeten deelnemen is enerzijds de beroepsbekwaamheden te verbeteren anderzijds de kloof tussen de bureaucraten en technocraten te dicht en de ideologische ruggegraat van de Roemeense natie te versterken. Het land heeft grote behoefte aan de inbreng van de jongere generatie (ook in die zin wordt voor de recente verschuivingen naar een verklaringsgezocht), maar men vreest de bedreiging die zij vormt voor de macht van de partij. Binnen de algehele verscherping van Ceausescu's binnenlands beleid sinds de zomer van 1971 golden de opvallendste maatregelen dan ook cultuur en onderwijs en het tegengaan van traagheid en indifferentisme in partij en bureaucratie.

5. Hoewel ook kopstukken op provinciaal niveau bij de huidige personele mutaties betrokken zijn vinden de belangrijkste wijzigingen toch in het centrum van de macht, in het Secretariaat van het CC, plaats. Het is juist het Secretariaat dat zich in verband met de ideologische campagne in de afgelopen periode aan forse kritiek en zelfkritiek heeft moeten blootstellen. De mutaties waren volgens Ceausescu nodig wegens de afwijkingen die sommigen zich hadden veroorloofd. Maar overigens in dit kader van deviationisme en ambtsmisbruik, maar in het kader van doorstroming en roulatie geldt de belangrijkste mutatie die Niculescu-Mizil, die verantwoordelijk was voor de betrekkingen met de zusterpartijen en wiens functie nu is overgenomen door Stefan Andrei. In zekere zin kreeg het heenzenden van Mizil de vorm van een eervol ontslag: zijn overplaatsing naar de post van plv. voorzitter (overigens één van de zes) van de ministerraad werd officieel met de reden omkaderd dat Mizil de werkzaamheid van de ministerraad moest versterken.

Gezien de werkelijk

Gezien de werkelijke rol die Mizil jarenlang als een van de nauw medewerkers van Ceausescu en als apostel van de Roemeense onafhankelijkheidspolitiek tegenover de bondgenoten en de satellietpartij gespeeld heeft moet deze motivering weinig bevredigend worden geïnterpreteerd. Mizils verschijning naast Ceausescu bij het bezoek van Fidel Cas aan Roemenië en bij andere evenementen maakt echter speculaties zijn eventuele oppositie tegen Ceausescu ongegrond. Mogelijk zal de opvolger van premier Maurer worden.

6. Welke overwegingen aan de verschuivingen in het Secretariat het uitrusten ervan met nieuwe krachten wier aanzien en aanhang partij minder groot zijn dan van de afgetreden secretarissen, te grondslag liggen is moeilijk te bepalen. Algemeen kan natuurlijk steld worden dat, hoewel er geen aanwijzingen zijn dat Mizil, Troianescu en andere onlangs als partijsecretaris afgedankte functionarissen verzet kwamen tegen de partijleider, deze prominente persoonlijkheden in een betere positie verkeerden om met Ceausescu van inzicht te verschillen dan de nieuwbenoemde, jongere, minder invloedrijke secretarissen. Bij de nieuwkomers, die geen persoonlijke aanhang in de partij hebben en die hun bevordering en hun gezag vrijwel uitsluitend aan Ceausescu hebben te danken, kan uiteraard ook minder de geneigdheid tot dwarsliggen worden verondersteld. Een tweede mogelijkheid is dat Ceausescu bepaalde leden van het Secretariaat als potentiële rivaal voor de post van partijleider wilde uitschakelen. Al stonden Troianescu - Mizil of de andere gewipte CC-secretarissen niet als tegenstanders van Ceausescu te boek, het betekent niet dat er in de partij en in het ambtenarenapparaat geen meningsverschillen, geschilpunten of grieven voorkomen die naar spreekbuizen zoeken op het hoogste niveau.

7. Afgezien daarvan behoeven de motiveringen die officieel gegeven zijn niet per se als van alle geldigheid ontbloot te worden verklaard. In zijn redevoering voor de zitting van het CC stelde Ceausescu dat de mutaties als een verbetering van de taakverdeling binnen de partijleiding waren bedoeld, als een betere krachtenverdeling om

dringende probleem

dringende problemen aan te pakken. Het doel van de personeelwisselingen zou in dit geval zijn om ervaren krachten op belangrijke n partijposten te plaatsen en het doorvoeren van Ceausescu's plan o leidinggevend personeel zowel ervaring in partij- als regeringsfuncti bij te brengen. Het is vanzelfsprekend dat wil de partij haar dominerende rol blijven spelen in een economisch en sociaal systeem dat steeds gecompliceerder wordt de leiders bedrevenheid moeten bezitten in het beheren van staatszaken en in running van de economie. Dit thema was door Ceausescu reeds met de meeste nadruk aan de orde gesteld in zijn rede voor het CC op 10 februari 1971. Om partij-acties beter berekend te doen wezen, beter uit te rusten voor de taak om op complexe en snel veranderende ontwikkelingen alert te reageren drong hij er op aan, dat zij periodiek zouden moeten worden bijgeschoold, niet door hen passief op schoolbanken te laten plaatsnemen maar door hen steeds weer voor enige tijd aan het produktieproces te laten deelnemen om daar op technologisch gebied bekwaamheid op te doen. Tegen deze achtergrond bezien kunnen de personeelwisselingen inderdaad verband houden met de bewust nagestreefde overbrugging van de kloof tussen bureaucraten en technocraten en Ceausescu's niet overal even best ontvangen rouleringsplan, dat door de tacticus Ceausescu in incidentele gevallen uiteraard ook als camouflage kan worden gebruikt. Dit proces van scholing van partijleiders op lokaal niveau en in niet-partij instellingen kwam in februari 1971 op garteren Virgil Trofin uit het partijsecretariaat werd verwijderd en als het hoofd van de vakbondsorganisatie werd geplaatst. Maar is nu juist van Trofin bekend dat hij Ceausescu's leiderschap bijna openlijk critiseerde, onvrede had met ontwikkelingen op het ideologische front en over de wijsheid van Ceausescu's onafhankelijke politiek bedenke koesterde, dan wordt ook duidelijk dat men de officiële uitleg van verschuivingen niet kritiekloos mag aanvaarden. Bij de aanvang van ideologische campagne in juli 1971 verloren vervolgens partijsecretaris Iliescu (agitprop) en het hoofd van de Afdeling Propaganda, Ilie Radulescu, hun functies. Het was Popescu, reeds als partijsecretaris belast met educatieve en culturele zaken, die na hun ontslag in juli 1971 ook "agitatie en propaganda" voor zijn rekening nam en de voornaamste verantwoordelijkheid ging dragen voor de uitvoering van Ceausescu's cultureel-ideologische campagne. Ook zijn sterlij

thans tanende, mogelijk

thans tanende, mogelijk doordat Ceausescu het vertrouwen in hem verloor wegens de weerstand die de "culturele revolutie" vooral in schrijverskringen en bij de culturele elite in het algemeen heeft opgeroepen. De passieve weerstand heeft hier het karakter van een meer actieve oppositie aangenomen, terwijl ook onder de technocraten door Ceausescu's nieuwe program weining begeestering werd gewekt. 11 mei j.l. maakte het partijblad "Scinteia" bekend dat Popescu de partij-supervisie over de Roemeense radio en T.V. overdroeg. Een deel van zijn taken gaat vermoedelijk naar Burtica (jeugd, informatie en propaganda).

8. Een nog curieuzer geval van "roulatie" betrof de afzetting op 16 februari 1972 van de partijsecretaris voor staatsveiligheid, Patilinet, die Minister van Bosbouw en Bouwmaterialen werd en aan wiens verwijdering uit het partijsecretariaat de geruchtmakende affaire Serb, voormalig commandant van het Boekarester garnizoen, vreemd schijnt te zijn geweest. Op de november-zitting (1971) van de CC had Patilinet (thans vervangen door Ion Dinca) i.v.m. tekortkomingen in het politiek-ideologisch werk in de instellingen onder zijn supervisie zelfkritiek geïnterpreteerd. Sommige Roemenië-specialisten hebben in dit verband bouwstenen aangedragen voor de theorie dat in de zomer van 1971 zelfs een samenzwering van legerofficieren tegen Ceausescu werd beraamd tijdens één van zijn buitenlandse reizen. Opmerkelijk is dat op 11 mei j.l. berichten circuleerden dat onenigheden in de Roemeense top naar voren waren gekomen op de zitting van het Executief Comité (22 mei) en dat in Boekarest geruchten de ronde deden dat Ceausescu o.a. over zijn buitenlandse reizen (waaronder die naar acht Afro-Aziatische landen) forse kritiek van zijn partij-collega's had moeten verduren. Ceausescu's besluit om zijn reis naar Japan (2 - 8 juni) te schrappen alsook zijn reis naar Bonn (26 - 29 juni) niet te laten doorgaan duidt erop dat Ceausescu inderdaad door interne problemen wordt beziggehouden. Intussen is niet gebleken dat de grote tactiek van de buitenlandse politiek niet ook de interne situatie meester is gebleven. Zouden de verschuivingen al op een persoonlijke machtsstrijd duiden, met de vier nieuwe secretarissen (Burtica, Banc, Dinca, Andrei) heeft Ceausescu zich het touwtrekken nog eerder vergemakkelijkt.

9. Het waren

9. Het waren interne en niet verre Chinese factoren die voer het invoeren van de "culturele revolutie" in Roemenië doorslaggevend waren geweest, met name Ceausescu's ontgoocheling over de passieve weerstand tegen zijn programma's op administratief terrein. Het lijdt geen twijfel dat de nieuwe maatregel niet alleen geen probaat middel is geweest tegen die passieve weerstand, maar dat hij op z'n beurt tegenkanting heeft opgeroepen. De vaak herhaalde oproep de leidende rol van de partij te versterken en de nadruk op het feit dat alle partijleden zonder uitzondering actief moeten zijn bij het doorvoeren van de partijlijn was vermoedelijk een poging van Ceausescu om diegenen te verliezen van hun positie voor te houden, die zijn directie niet voor honderd procent volg(d)en. De moeilijkheid is nu om uit te maken wat als roolatie en doorstroming, wat als zuivering bestempeld moet worden. Welk ontslag geschiedt in het kader van Ceausescu's programma of onder het mom daarvan? Welk ontslag heeft plaats in het kader van de frustratie over de onvolkomen uitvoering van dat plan, welk in het kader van de cultureel-ideologische campagne, welke in het kader van de weerstand daartegen? In het licht van zoveel vragen kan het beleggen van een nationale partijconferentie, van een buitengewoon partijcongres, inderdaad niet verbazen. Het prediken van verscherping van het politiek-ideologische toezicht, van quasi-maoïstisch élan, gekoppeld aan het pleidooi voor verbetering van de beroepsbekwaamheden kan technocraten en managers alleen maar vervreemden, niet winnen. Zolang evenwel van factievorming in de partij geen sprake is wordt ook Ceausescu's positie niet bedreigd. De oppositie die er is, is in hoofdzaak van bureaucratische aard, amorf en zonder aanvoerder: een oppositie zonder opposanten. Maar denkt men aan de Poolse gevolgen van het gebrek aan consideratie voor de buitenlandse consument, dan zou nog weleens kunnen blijken dat Ceausescu zijn mini-"culturele revolutie" zal moeten terugdraaien en de operatie Gierek-stijl zal moeten gaan hanteren, dan echter niet zonder zwaarwegende implicaties voor de Roemeense politiek jegens Moskou.

=====